

Informace o činnosti za 1. čtvrtletí roku 2018

Podle ustanovení § 24 odst. 1 písm. a) zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, informuji Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky o své činnosti.

Obsah:

A. Počty podnětů, šetření	2
B. Činnost ochránce	3
B.1 Veřejná správa.....	3
B.1.1 Muž po rozvodu vinil církve, že proti němu staví jeho děti (sp. zn. 2237/2016/VOP)	3
B.1.2 Veřejná správa tápe v přístupu k výrobnám drog (sp. zn. 6161/2016/VOP) ...	4
B.1.3 Rodiče zajistili během rozvodu dceři pobyt na psychiatrii (sp. zn. 7750/2016/VOP)	4
B.1.4 Úřady nedostatečně prošetřily napadení psa jiným psem (sp. zn. 7227/2016/VOP)	5
B.2 Dohled nad omezováním osobní svobody a sledování vyhoštění	6
B.2.1 Pokračování návštěv domovů pro osoby se zdravotním postižením a ústavů pro výkon zabezpečovací detence	6
B.2.2 Mezinárodní spolupráce.....	6
B.2.3 Osvěta.....	6
B.3 Ochrana před diskriminací	6
B.3.1 Nejvyšší soud se ztotožnil se stanoviskem ombudsmana, antidiskriminační žalobu mohou podávat také pozůstalí (sp. zn. 61/2015/DIS)	6
B.3.2 Doporučení k rovnému přístupu k předškolnímu vzdělávání (sp. zn. 25/2017/DIS)	7
B.3.3 Šikana v práci po návratu z rodičovské dovolené (sp. zn. 15/2016/VOP).....	8
C. Legislativní doporučení a zvláštní oprávnění ochránce.....	9
C.1 Vyjádření vedlejšího účastníka řízení k návrhu na zrušení ustanovení § 26 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů	9
C.2 Připomínkové řízení k návrhu zákona, kterým se mění volební zákony	9

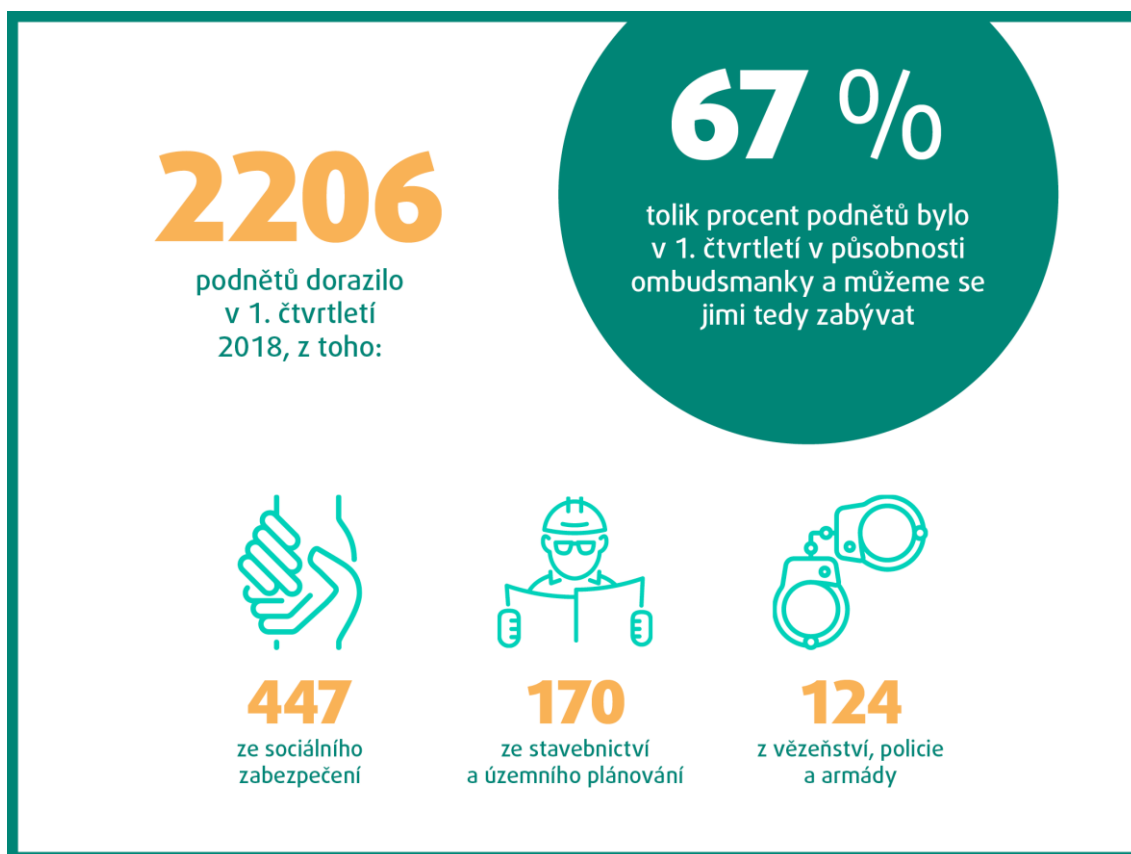
A. Počty podnětů, šetření

V prvním čtvrtletí roku 2018 mi bylo doručeno celkem 2206 podnětů, což je o 35 více než ve stejném období loňského roku. Ve věcech, jimiž se podle zákona mohou zabývat, se na mne obrátilo 1487 osob, což je o 3 více než v 1. čtvrtletí loňského roku. Podíl podnětů v působnosti se snížil na 67 % (celoroční průměr byl loni 68 %). Nejvíce podnětů se týkalo sociálního zabezpečení (447 podnětů), početně byla zastoupena i oblast stavebního řízení a územního plánování (170) a dále oblast vězeňství, policie a armády (124 podnětů).

Z celkového počtu doručených podnětů se v 74 případech objevila námitka nerovného zacházení ze strany veřejné správy a soukromých osob. Diskriminace ve smyslu antidiskriminačního zákona se týkalo 62 podnětů. V 17 případech jsme také poskytli informace a analýzy týkající se diskriminace mezinárodním subjektům či vnitrostátním orgánům.

V prvním čtvrtletí jsme uskutečnili 4 systematické návštěvy zařízení, v nichž se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě. V oblasti sledování zajištění cizinců a výkonu správního vyhoštění jsme provedli monitoring 2254 rozhodnutí.

Počty podnětů ilustruje následující obrázek.

B. Činnost ochránce

B.1 Veřejná správa

B.1.1 Muž po rozvodu vinil církev, že proti němu staví jeho děti (sp. zn. 2237/2016/VOP)

Obrátil se na mě stěžovatel, který byl po rozchodu se svou manželkou nespokojen s úpravou poměrů se svými čtyřmi dětmi. Za hlavní příčinu problémů označoval skutečnost, že současně opustil křesťanskou církev, zatímco zbytek rodiny zůstal jejími členy. Vinil také orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), že straní manželce. Během šetření se však ukázalo, že příčiny problémů ležely spíše na jeho straně.

Po rozchodu s manželkou se stěžovatel odstěhoval z okresního města, kde společně žili, do malého městečka vzdáleného dvacet čtyři kilometrů. Požadoval střídavou péči, aniž by bral ohledy na přání dětí. Svě nové bydlení s dětmi nekonzultoval a postavil je před hotovou věc. Zvláště starší dcery, které tou dobou vstupovaly do náročného období puberty, odmítaly žít střídavě na různých místech. Ve stávajícím městě si našly zájmové aktivity a také přátele, se kterými chtěly trávit čas.

Otec nevnímal, že dcery postupně dospívají a mění se tak jejich představy o tom, jak chtějí trávit svůj čas. Za jejich odmítání střídavé péče vinil matku a církev, ze které vystoupil. Také z těchto důvodů byl vypracován odborný znalecký posudek, který však neshledal, že by za jednáním dětí nebo matky byla manipulace ze strany církve, byť se toto podezření ze začátku nabízelo.

Několik pokusů o společné dny v otcově novém bydlišti skončily fiaskem, kdy se dcery předčasně vrátily k matce. Otec svou urputnou snahou zachránit rodinu děti postupně ztrácel. Ke střídavé péči se však stavěly rezervovaně také mladší děti. Je nutné zmínit, že minimálně na začátku měly všechny děti k otci pozitivní vztah.

Otec předpokládal, že problémy má vyřešit OSPOD. To však není jeho úloha. OSPOD má sledovat nejlepší zájem dětí, nikoli přání rodičů. V samotné práci OSPOD s rodinou jsme však našli dvě pochybení.

OSPOD aktivně nezjišťoval námitky otce k jednání, kde se rodiče za asistence sociálních pracovníků pokoušeli (neúspěšně) dohodnout na dočasné úpravě poměrů k dětem. Zatímco matka a OSPOD měli za to, že rodiče dohody dosáhli, otec dohodu rozporoval. Okolnosti tohoto jednání pak OSPOD nezmínil ve své zprávě pro soud. V tomto podcenil vážnost situace.

Ve chvíli, kdy OSPOD děti vyhodnotil jako ohrožené, měl postupovat razantněji a vyčerpát všechny nástroje, které mu zákon poskytuje. Měl rodičům nařídít odbornou poradenskou pomoc (např. rodinnou terapii).

V ostatních aspektech byla práce OSPOD v pořádku. OSPOD poskytoval rodičům dostatečnou preventivní a poradenskou činnost, poučoval je o jejich možnostech a v samotném sporu rodičů si počínal nestranně. Nebylo však v jeho moci, aby přiměl především otce k takové dohodě, která by respektovala nejlepší zájem a přání dětí.

S mými závěry OSPOD nakonec souhlasil a konstatoval, že se jimi bude v budoucnu řídit.

B.1.2 Veřejná správa tápe v přístupu k výrobnám drog (sp. zn. 6161/2016/VOP)

Obrátilo se na mě vedení městyse K. s požadavkem na prověření postupů úřadů ve spojitosti se zjištěnou kontaminací životního prostředí v obci chemikáliemi z nelegální výroby drog a chlorovanými uhlovodíky z průmyslové činnosti. K podnětu se připojila rovněž rodina paní S., žijící v přímém sousedství objektu, kde se realizovala výroba drog.

Můj zástupce se rozhodl postupy příslušných úřadů ve věci prověřit. Předmětem šetření bylo prověření námitek, že úřady případ dostatečně efektivně neřešily, resp. nevyužily nástrojů, které jsou k dispozici, a ponechaly obyvatele delší dobu v nejistotě.

Po prošetření věci můj zástupce konstatoval, že ačkoli úřadům nelze vytknout, že by se kontaminaci prostředí nevěnovaly a svými postupy neusilovaly o posun, měly se zřetelem k principu předběžné opatrnosti, postupovat důsledněji, s vyšší mírou razance. Brzdou se stal resortismus úřadů, nekoordinovanost, pomalá kooperace a výměna informací a podkladů mezi nimi.

Podle zjištění zástupce došlo k podcenění dopadů policejní akce při odhalení výroby drog a postupů úřadů na běžný chod městyse a život jeho obyvatel. Na začátku chyběla dostatečná informovanost vedení městyse a obyvatel v sousedství policejního zásahu.

Zástupce ombudsmanky se rovněž kriticky vyjádřil k tomu, že neexistuje jednoznačný mechanismus součinnosti, jak má veřejná správa v případě nelegálních výroben drog postupovat k zajištění ochrany životního prostředí a veřejného zdraví. Což je překvapující vzhledem k tomu, že s obdobnými zjištěními již veřejná správa musela být konfrontována nesčetněkrát.

Zástupce své šetření uzavřel, když jej úřady ve svých vyjádřeních ubezpečily, že vytýkané nedostatky v rámci dosavadních postupů reflektují a případu hodlají i nadále věnovat zvýšenou pozornost (nezbytné kroky směřující k sanaci lokality).

B.1.3 Rodiče zajistili během rozvodu dceři pobyt na psychiatrii (sp. zn. 7750/2016/VOP)

Obrátila se na mě žena, jejíž čtrnáctiletá dcera bydlela po rozvodu rodičů s oběma v jedné domácnosti, protože rodiče nebyli schopni vypořádat společné jmění manželů. Podle stěžovatelky otec obě „dlouhodobě neustále slovně napadal a psychicky týral“, důsledkem čehož měla dcera opakované depresivní stavy a sklony k sebepoškozování. Dívka nebyla schopná zvládnout konfliktní atmosféru jinak, než demonstrativním řezáním. Dívka o problémech psala na Facebook, o čemž se otec dozvěděl a požádal o pomoc orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“).

Jednoho dne po návratu z práce stěžovatelka zjistila, že její dcera byla hospitalizovaná v psychiatrické nemocnici, a to na základě předběžného opatření soudu, jehož vydání inicioval OSPOD. O této skutečnosti stěžovatelka neměla tušení, nikdo ji nekontaktoval, vše se dozvěděla až od otce, s nímž jediným OSPOD komunikoval. Nikdo se stěžovatelkou neprobíral informace poskytnuté otcem, neověřoval si u matky aktuální stav dcery, přitom matka údajně situaci dcery řešila za pomoci psychologa.

Vytkla jsem OSPOD, že ačkoliv rodičům doporučoval a zprostředkoval odbornou pomoc, a upozorňoval je na to, že jim odbornou pomoc i autoritativně nařídí, pokud ji z vlastní vůle nevyužijí, k nařízení poté bez řádného zdůvodnění nepřistoupil. Rovněž po prvním kritickém oznámení otce (o tom, že má obavu o zdraví a život své dcery) OSPOD nezjišťoval, zda matka odpovědná za péči dceřinu krizi skutečně řeší a s jakým výsledkem, a ani s dívkou samotnou neprovedl rozhovor. S ohledem na uvedená pochybení a i další dokumentační (formální) pochybení jsem vyhodnotila, že návrh na vydání předběžného opatření o umístění dítěte do psychiatrické nemocnice byl pochybením, resp. zjednodušením a usnadněním si sociální práce s rodinou. Pochybení jsem shledala i v tom, že se OSPOD nepokusil zajistit splnění cíle, který byl stanoven případovým setkáním, tj. aby se nezletilá dívka po propuštění z psychiatrické hospitalizace nevrátila do pro ni nepřijatelného prostředí.

Po vydání zprávy o šetření starosta pověřil tajemníka, aby u OSPOD zajistil využívání všech zákonných nástrojů, které OSPOD má, a aby na OSPOD apeloval, že svá doporučení rodičům musí hlídat a příp. přistoupit k ráznějším krokům. Tajemník OSPOD rovněž vyrozuměl, že ke své práci mohou využívat externí poradenské subjekty. Šetření bylo poté ukončeno.

B.1.4 Úřady nedostatečně prošetřily napadení psa jiným psem (sp. zn. 7227/2016/VOP)

Obrátil se na mě stěžovatel ve věci napadení jeho psa cizím psem.

Napadení psa psem může být způsobené nedbalostním jednáním fyzické osoby a může naplňovat znaky přestupku dle zákona na ochranu zvířat proti týrání. Řízení o přestupku zahajuje obecní úřad obce s rozšířenou působností z moci úřední, pokud vznikne důvodné podezření o jeho spáchání. Ačkoli v daném případě z oznámení o přestupku vyplývalo, že došlo k poranění psa stěžovatele cizím psem a vzniklo důvodné podezření ohledně spáchání výše uvedeného přestupku, úřad řízení o tomto přestupku nezahájil. Úřad v daném případě pochybil, když přestupek odložil a proti majiteli cizího psa nezahájil řízení o přestupku.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností je povinen vyžádat si v řízení o přestupku (vyjma přestupků spočívajících v porušení povinnosti učinit opatření proti úniku zvířete) odborné vyjádření krajské veterinární správy. Úřad si odborné vyjádření krajské veterinární správy vyžádal mimo zahájené správní řízení o přestupku. Úřad tedy pochybil i tím, že si vyžádal odborné vyjádření krajské veterinární správy, avšak nevedl řízení o přestupku.

Krajská veterinární správa vydává v řízení o přestupku odborné vyjádření, které je pro řízení o přestupku závazné. V odborném vyjádření musí krajská veterinární správa posoudit zdravotní stav zvířete. Naopak hodnocení naplnění znaků přestupku krajské veterinární správě nenáleží, ale je v gesci pouze příslušného úřadu.

Posouzení zdravotního stavu psa stěžovatele vyjádření krajské veterinární správy téměř neobsahovalo. Vyjadřovala se především k právnímu hodnocení skutku. Krajská veterinární správa proto pochybila, když v odborném vyjádření hodnotila skutečnosti, které jí hodnotit nepřísluší, a naopak zdravotní stav psa odborně téměř neposoudila.

Po prošetření celé věci můj zástupce konstatoval výše uvedená pochybení a příslušné úřady požádal o vyjádření. Všechny uvedené úřady se závěry zástupce ztotožnily a přislíbily do budoucna se vytknutým pochybením vyvarovat. Šetření proto zástupce ukončil.

B.2 Dohled nad omezováním osobní svobody a sledování vyhoštění

V rámci prevence špatného zacházení a dohledu nad omezováním osobní svobody provedli pověřeni zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv v prvním čtvrtletí roku 2018 celkem **4** systematické návštěvy zařízení a **13** sledování správního i trestního vyhoštění cizinců, pozemní i leteckou cestou.

B.2.1 Pokračování návštěv domovů pro osoby se zdravotním postižením a ústavů pro výkon zabezpečovací detence

V loňském roce jsem zahájila sérii návštěv zařízení sociálních služeb – domovů pro osoby se zdravotním postižením a navštívila jeden ze dvou ústavů pro výkon zabezpečovací detence. V prvním čtvrtletí navázali zaměstnanci Kanceláře na tuto sérii návštěvami Domova pod Kuňkou v Rábech a Domova u rybníka ve Víceměřicích a Věznice a Ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava.

B.2.2 Mezinárodní spolupráce

Vedoucí odboru dohledu nad omezováním osobní svobody **referoval Podvýboru proti mučení při OSN o činnosti národního preventivního mechanismu v České republice**. Zástupci Podvýboru se dotazovali zejména na zajištění nezávislosti ombudsmana a na aktuální výzvy, kterým v boji proti špatnému zacházení čelí. Ocenili způsob provádění systematických návštěv a individuální i systémová témata, kterým se při návštěvách věnujeme.

Ve dnech 5. až 9. března 2018 jsem zorganizovala v areálu letiště Václava Havla v Praze spolu s evropskou návratovou agenturou FRONTEX a dalšímu subjekty **seminář pro zástupce zemí Evropské unie, kteří jsou činní v oblasti monitorování nucených návratů cizinců do jejich domovských zemí**. Zaměstnanci Kanceláře a další zúčastněné osoby školili své kolegy v monitoringu vyhošťování - od procesu přípravy přes odlet do cílové země až po předání daného cizince domácím úřadům. Ombudsman tak přispívá k zefektivnění návratových operací v rámci celé Evropské unie.

B.2.3 Osvěta

Zaměstnanci odboru dohledu nad omezováním osobní svobody prezentovali činnost národního preventivního mechanismu při různých příležitostech. Ať už šlo o vzdělávání studentů právnických fakult „Lidská práva naživo“, prezentací problematiky péče o seniory v rámci festivalu „Jeden svět“ či školení organizované Justiční akademií v Kroměříži týkající se cizinecké problematiky.

B.3 Ochrana před diskriminací

B.3.1 Nejvyšší soud se ztotožnil se stanoviskem ombudsmana, antidiskriminační žalobu mohou podávat také pozůstalí (sp. zn. [61/2015/DIS](#))

Domáhat se práv, která byla omezena diskriminačním jednáním, může nejen diskriminovaná osoba, ale po její smrti také její blízcí, kteří byli diskriminačním jednáním dotčeni nepřímo. Nejvyšší soud v tomto souhlasil s mým stanoviskem. Jednalo se o případ, kdy nemocnice

odmítala převést jednoleté dítě na jednotku intenzivní péče s tím, že by taková péče neměla smysl. Dívka totiž trpěla onemocněním „motýlích křídel“. Rodiče měli za to, že s ní zacházeli diskriminačně kvůli jejímu onemocnění. Po její smrti podali na nemocnici antidiskriminační žalobu. Žádali omluvu a finanční odškodnění. Soudy nižších instancí jejich žalobu zamítly s tím, že jí mohla podat pouze jejich dcera a toto právo na dědice nepřechází.

Dívka se narodila s nevléčitelným onemocněním motýlích křídel. V jedenácti měsících musela být hospitalizována. Navzdory antibiotické terapii se její stav trvale zhoršoval. Dle tvrzení rodičů na ně personál nemocnice naléhal, aby se smířili s blížící se smrtí dcery, protože i v případě úspěšné záchranu jejího života by byl její další život nekvalitní. Rodiče však nesouhlasili s tím, aby se v oživovacích pokusech ustalo a požadovali její přemístění na Anesteziologicko-resuscitační oddělení (ARO). K tomu došlo čtyři dny po jejich prvních narozeninách. Ve stejný den dítě zemřelo. Rodiče měli za to, že pokud by dcera netrpěla tímto onemocněním, byla by její resuscitace zahájena dříve a bez naléhání. Proto se rozhodli pro antidiskriminační žalobu. Byli přesvědčeni, že jí nebyla poskytnuta adekvátní péče z důvodu její nemoci.

Nemocnice trvala na tom, že dívce poskytla veškerou možnou zdravotní péči. Její přesun na ARO odmítala především z toho důvodu, že zavedení jakéhokoli žilního vstupu bylo při její diagnóze a prognóze obtížné až život ohrožující. Tento postup je prováděn u pacientů, u kterých lze předpokládat přínos poskytované péče na překlenutí kritického stavu s reálnou nadějí na obnovení či zlepšení orgánových funkcí. To však dle lékařů nebyl tento případ.

Jednotlivé soudní instance neřešily, zda mají pravdu rodiče nebo lékaři – této otázce jsem se v šetření rovněž nevěnovala. Soudy rozhodovaly, zda rodiče zemřelé dívky mají vůbec právo podávat po její smrti antidiskriminační žalobu. Soudy nižší instance tvrdily, že toto právo náleží pouze přímo dotčeným osobám, v tomto případě tedy nemocné dívce. Se smrtí dotčené osoby pak toto právo zaniká.

Ve svém stanovisku jsem tvrdila, že toto právo náleží také pozůstalým, kteří byli diskriminačním jednáním dotčeni nepřímo.

Stejný výklad upřednostnil také Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí sp. zn. 30 Cdo 2260/2017.

B.3.2 Doporučení k rovnému přístupu k předškolnímu vzdělávání (sp. zn. [25/2017/DIS](#))

První doporučení k rovnému přístupu k předškolnímu vzdělávání vydal v roce 2010 ombudsman JUDr. Pavel Varvařovský. Opakovaně se totiž setkával s podněty rodičů, jejichž dítě se do mateřské školy nedostalo. Ředitelky a ředitelé mateřských škol rozhodovali podle kritérií, která rodiče považovali za diskriminační. Cílem doporučení proto bylo vyhodnotit nejčastěji používaná kritéria z hlediska jejich souladu se zákonem.

V roce 2016 došlo k zásadní novele školského zákona. Bylo zavedeno povinné předškolní vzdělávání a právo na přednostní přijetí do mateřské školy podle věku. Stejně jako v jiných typech vzdělávání je třeba i v předškolním vzdělávání zajistit rovnost a řídit se zákazem diskriminace. Rozhodla jsem se proto doporučení aktualizovat a uvést je do souladu se současnou právní úpravou.

Doporučení vyhodnocuje nejčastěji používaná kritéria, na základě kterých ředitelky a ředitelé mateřských škol rozhodují o přijetí k předškolnímu vzdělávání, a jejich možné využití pro různé skupiny dětí (děti s povinností předškolního vzdělávání, děti s právem přednostního přijetí, děti spádové a nespádové). Doporučení se věnuje také procesním aspektům rozhodování ředitelek a ředitelů mateřských škol o přijetí či nepřijetí dětí.

Doporučení je určeno zejména ředitelkám a ředitelům mateřských škol, jejichž zřizovatelem jsou obce či svazky obcí, krajským úřadům, které posuzují odvolání proti rozhodnutí o nepřijetí dítěte, zřizovatelům, České školní inspekci, rodičům dětí a široké veřejnosti.

B.3.3 Šikana v práci po návratu z rodičovské dovolené (sp. zn. [15/2016/VOP](#))

Obrátila se na mě žena, která před odchodem na mateřskou dovolenou pracovala ve firmě jako vedoucí právního oddělení. Ještě před návratem z rodičovské dovolené jí zaměstnavatel přidělil náročný úkol, který přitom mohl přidělit jinému zaměstnanci. Po návratu z rodičovské dovolené ji začal nový nadřízený zahlcovat náročnými úkoly, které se někdy ani netýkaly jejího pracovního zařazení, nebo jí vytýkal formality.

Během pracovní neschopnosti, kdy měla od lékaře nařízený klid na lůžku, jí zaměstnavatel dále zadával pracovní úkoly. Žena považovala jednání svého nadřízeného za šikanu, jejímž cílem měl být její odchod ze zaměstnání. Podobné praxe se dle stěžovatelky zaměstnavatel dopouštěl také vůči dalším ženám po návratu z rodičovské dovolené.

Žena se proto obrátila na oblastní inspektorát práce (dále též jen „OIP“). Ten konstatoval, že mohlo dojít k porušení zákoníku práce a ženu informoval, že přijal opatření k odstranění porušení povinností. Dle stěžovatelky se však na praxi zaměstnavatele nic nezměnilo. Znovu se proto obrátila na OIP a později také na Státní úřad inspekce práce. Opět bez výsledku.

V průběhu šetření jsem zjistila v postupu inspektorátu několik pochybení. OIP stěžovatelku řádně neinformoval o výsledku kontroly a dostatečně se nezabýval namítaným nerovným zacházením – nedotazoval se na nerovné zacházení zaměstnanců, kteří by o tomto jednání mohli mít informace, a které stěžovatelka označila ve svém podání. OIP dále neprověřil nevhodnost stěžovatelce zadávaných úkolů a také nesprávně vyhodnotil namítané přidělování práce v době dočasné pracovní neschopnosti stěžovatelky.

Stěžovatelka v průběhu mého šetření podala v práci výpověď, a proto nebylo možné zajistit sjednání nápravy. Generální ředitel Státního úřadu inspekce práce mi sdělil, že výsledky šetření byly projednány na poradě vedoucích oddělení inspekce pracovních vztahů a podmínek všech oblastních inspektorátů práce s doporučením, jak mají inspektoři v obdobných případech v budoucnu postupovat. Závěry a doporučení z tohoto šetření jsem poté ještě probrala osobně s generálním ředitelem na své každoroční schůzce. Následně jsem šetření ukončila.

C. Legislativní doporučení a zvláštní oprávnění ochránce

C.1 Vyjádření vedlejšího účastníka řízení k návrhu na zrušení ustanovení § 26 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Vyjádřením ze dne 5. ledna 2018 jsem vstoupila jako vedlejší účastnice do řízení o návrhu Nejvyššího správního soudu na zrušení ustanovení § 26 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státním občanství“).

Zásadní nesouhlas se soudní výlukou uvedenou v § 26 zákona o státním občanství vyslovil veřejný ochránce práv JUDr. Pavel Varvařovský již v meziresortním připomínkovém řízení k vládnímu návrhu tohoto zákona. Další výhrady k napadenému ustanovení vyjádřil v průběhu dalšího legislativního procesu i Senát Parlamentu České republiky (dále jen „Senát“), když návrh zákona o státním občanství České republiky vrátil dne 16. května 2013 Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy. Jedním z pozměňovacích návrhů Senátu byla změna ustanovení § 26 návrhu zákona s cílem umožnit soudní přezkum i těch správních rozhodnutí, kdy k zamítnutí žádosti o udělení státního občanství České republiky došlo z důvodu ohrožení bezpečnosti státu. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky však zákon schválila dne 11. června 2013 v původním znění, ve kterém byl předložen Senátu.

Z nynějšího návrhu na zrušení předmětného ustanovení je patrné, že **nadále přetrvávají pochybnosti o jeho vhodnosti a ústavní konformitě**, které jej provázely v průběhu legislativního procesu.

Ustanovení § 26 zákona o státním občanství podle mého názoru porušuje právo na spravedlivý proces garantované v čl. 36 Listiny, dále odporuje principům demokratického právního státu vyplývajícím z čl. 1 odst. 1 Ústavy. Proto jsem se ztotožnila s návrhem Nejvyššího správního soudu na zrušení § 26 zákona o státním občanství, které vylučuje soudní přezkum správních rozhodnutí o neudělení státního občanství z důvodu ohrožení bezpečnosti státu, pro jeho rozpor s ústavním pořádkem České republiky.

C.2 Připomínkové řízení k návrhu zákona, kterým se mění volební zákony

V rámci připomínkového řízení k předmětnému návrhu zákona jsem požadovala, aby byla předložená novela volebních zákonů doplněna o další bod, jímž je **úprava volebního práva občanů jiných členských států Evropské unie s přechodným pobytem v České republice ve volbách do zastupitelstev obcí**.

Nyní platné znění zákona přiznává aktivní volební právo pouze těm občanům jiných členských států Evropské unie, kteří mají na území České republiky povolen trvalý pobyt. V souladu se Smlouvou o fungování Evropské unie a směrnicí Rady 94/80/ES nicméně toto právo náleží rovněž občanům jiných členských států Evropské unie s přechodným pobytem na území České republiky. Již v roce 2014 jsem ministra vnitra upozornila na tento nesoulad a dovodila jsem, že jej lze zhojit použitím přímého účinku práva Evropské unie. To následně potvrdila i rozhodnutí krajských soudů v Brně a v Praze, na které se (s využitím mé právní argumentace) před volbami do zastupitelstev obcí v říjnu 2014 obrátilo několik

občanů Evropské unie s přechodným pobytem. Ministerstvo vnitra následně přijalo opatření, jímž umožnilo uplatnění aktivního volebního práva v obecních volbách v říjnu 2014 všem občanům Evropské unie s potvrzením o přechodném pobytu na území České republiky. Zároveň ministerstvo přislíbilo předložit legislativní řešení, které do budoucna otázku volebního práva občanů Evropské unie upraví na zákonné úrovni v souladu s právem Evropské unie.

K tomu však dosud nedošlo. Návrh změny právní úpravy, která by zhojila nesoulad se závazky plynoucími České republice z práva Evropské unie a novelizovala § 4 zákona o volbách do zastupitelstev obcí, jenž vymezuje okruh osob oprávněných volit ve volbách do zastupitelstev obcí, byl původně součástí návrhu zákona, kterým se mění volební zákony, jenž byl schválen usnesením vlády České republiky č. 715 ze dne 24. srpna 2016. Následně však byl v rámci projednání v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky tento bod z novelizace vypuštěn. **Stávající právní úprava je tak i nadále v rozporu s unijním právem.**

V říjnu 2018 se budou konat další volby do zastupitelstev obcí, při nichž se při absenci výše popsané změny právní úpravy projeví stejný problém jako před volbami v roce 2014. Ten bylo nakonec Ministerstvo vnitra nuceno řešit ad hoc na základě judikatury správních soudů. **Opakovat takové řešení však považuji po uplynutí čtyř let od doby, kdy správní soudy potvrdily rozpor vnitrostátní úpravy s unijním právem a Ministerstvo vnitra mělo za úkol jej odstranit, za nepřijatelné.** Z časového hlediska se předložený návrh zákona jeví jako jediná vhodná možnost, aby byla právní úprava přijata a stala se účinnou ještě před konáním voleb do zastupitelstev obcí.

Z výše uvedených důvodů považuji nevyhovění mé připomínce v rámci připomínkového řízení za nepochopitelné. V současné době je předmětná novela zákona v Poslanecké sněmovně (sněmovní tisk č. 137).

V Brně dne 24. dubna 2018

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv